

Súdna rada Slovenskej republiky

Ján Drgonec*

Ústava Slovenskej republiky v článku 141a zriaďuje Súdnu radu Slovenskej republiky. Súdna rada SR má 18 členov. Jej predsedom a obligatórnym členom z titulu výkonu funkcie je predseda Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Okrem toho má 8 ďalších členov, ktorých volia a odvolávajú sudcovia, troch členov, ktorých volí a odvoláva Národná rada SR, troch členov, ktorých vymenúva a odvoláva prezident SR a troch členov, ktorých volí a odvoláva vláda SR.

Článok 141a je výsledkom novelizácie Ústavy SR ústavným zákonom č. 90/2001 Z. z. Novela ústavy nadobudla účinnosť 1. júla 2001. Vytvorenie súdnej rady sa oddialilo o rok. K príčinám, ktoré to spôsobili, možno zaradiť aj absenciu zákona, ktorý mal ustanoviť podrobnosti o súdnej rade a jej činnosti.

Vláda SR predložila parlamentu svoj návrh zákona o Súdnej rade Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v auguste 2001.¹ Národná rada SR vládny návrh zákona schválila 29. novembra 2001. Prezident SR zákon vrátil parlamentu na opätovné prerokovanie.² Národná rada SR pri opätovnom prerokovaní zákon neschválila. Vláda SR vo februári 2002 predložila nový návrh zákona,³ ktorý Národná rada

prerokovala v skrátanom legislatívnom konaní.⁴ Druhý vládny návrh zákona parlament schválil 21. marca 2002. Prezident SR aj tento zákon vrátil parlamentu na opätovné prerokovanie.⁵ Národná rada SR schválila zákon č. 185/2002 Z. z. o Súdnej rade Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov 11. apríla 2002. Prezident SR využil svoje ústavné právo a zákon č. 185/2002 Z. z. nepodpísal. Zákon nadobudol účinnosť dňom vyhlásenia, teda 16. apríla 2002.⁶

Dvojnásobné opätovné prerokovanie zákona o súdnej rade v parlamente by mohlo zvädzať k predstave o starostlivo pripravenej úprave. Zákon č. 185/2002 Z. z. určil ďalšiu, t.j. v ústave výslovne neupravenú pôsobnosť súdnej rady, zriadil funkciu podpredsedu súdnej rady a kanceláriu súdnej rady, upravil zvolávanie a konanie súdnej rady, voľbu členov súdnej rady sudcami, ako aj ustanovovanie ďalších členov súdnej rady a zánik funkcie člena súdnej rady. Zákon č. 185/2002 Z. z. neupravil rad ďalších závažných otázok, ako napríklad voľbu predsedu a podpredsedu najvyššieho súdu, súčinnosť iných orgánov verejnej moci alebo práva súdnej rady pri prešetrovaní podnetov na

* JUDr. Ján Drgonec, DrSc., advokát

¹ Vládny návrh zákona o Súdnej rade Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (tlač 1132).

² Rozhodnutie prezidenta Slovenskej republiky z 18. decembra 2001 o vrátení návrhu zákona z 29. novembra 2001 o Súdnej rade Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov č. KP 1165/2001.

³ Vládny návrh zákona o Súdnej rade Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (tlač 1359).

⁴ Uznesenie Národnej rady Slovenskej republiky č. 1952 zo 14. marca 2002, ktorým sa vyslovuje súhlas s návrhom vlády na skrátané legislatívne konanie o vládnom návrhu zákona o Súdnej rade Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (tlač 1359).

⁵ Rozhodnutie prezidenta Slovenskej republiky zo 4. apríla 2002 o vrátení zákona z 21. marca 2002 o Súdnej rade Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov č. KP 301/2002.

⁶ Čiastka 78 Zbierky zákonov Slovenskej republiky, s. 1914–1928.

začatie disciplinárneho konania proti sudcom. Bizarosť málo prezieravej úpravy sa odstránila až zákonom č. 267/2003 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 185/2002 Z. z. o Súdnej rade Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov a ktorým sa dopĺňajú niektoré zákony. Išlo o poslanecký návrh zákona,⁷ s ktorým vláda SR vyslovila nesúhlas.⁸ Vláda SR predložila vlastný návrh na novelizáciu zákona č. 185/2002 Z. z., a to vo forme nepriamej novely.⁹ Rozsahom neveliká zmena po novom definovala zákonnú domnienku bezúhonnosti, ktorej splnenie je podmienkou členstva v súdnej rade. Popri tom zásahom do ďalšej normy zákona sa vytvorila príležitosť pre závažné zmeny v personálnom obsadení Súdnej rady SR. Podľa § 26 ods. 1 písm. c) zákona č. 185/2002 Z. z. člena Súdnej rady SR bolo možné odvolať iba z taxatívne určených dôvodov:

- a) ak bol právoplatným rozhodnutím súdu pozbavený spôsobilosti na právne úkony alebo ak jeho spôsobilosť na právne úkony bola obmedzená,
- b) ak nie je spôsobilý zo zdravotných dôvodov podľa lekárskeho posudku, rozhodnutia orgánu štátnej zdravotnej správy alebo orgánu sociálneho zabezpečenia vykonávať svoju funkciu dlhšie ako jeden rok.

Vládnou novelou zákona sa § 26 ods. 1 písm. c) zákona č. 185/2002 Z. z. vypustil. Člena Súdnej rady SR možno v dôsledku toho odvolať kedykoľvek, bez uvedenia dôvodu. To ponúka príležitosť, aby vláda SR kedykoľvek odvolala troch členov Súdnej rady SR, ktorých sama vymenovala. V máji 2004 sa v SR uskutočnila prezidentské voľby. Ak sa novým prezidentom SR stane osoba blízka vládnej väčšine, prezident SR by mohol odvolať ďalších troch členov Súdnej rady SR a nahradiť ich novými osobami. Za relatívne krátky čas by tak mohlo dôjsť k výmene jednej tretiny členov Súdnej rady SR za osoby s väčším porozumením pre zámery vlády SR, než aké dosiaľ prejavila existujúca Súdna rada SR, ktorá napríklad vyslovila zásadný nesúhlas s vládnym návrhom zákona o Špeciálnom súde.¹⁰

Národná rada SR vládnym návrhom zákona novelizujúceho zákon o súdnej rade schválila 10. júla 2003. Prezident SR vrátil novelu zákona Národnej rade SR na opätovné prerokovanie.¹¹ Jedným z dôvodov jeho roz-

hodnutia bol aj ten, že „člena súdnej rady možno odvolať z akýchkoľvek dôvodov, čo utvára priestor na subjektívne rozhodovanie toho, kto člena súdnej rady vymenoval alebo zvolil“. Prezidentovo rozhodnutie nezabránilo nastoleniu stavu, o ktorý sa vláda SR pokúsila predložením návrhu zákona. Národná rada SR v septembri 2003 zákon znovu prerokovala a schválila. Členov súdnej rady môže kedykoľvek odvolať subjekt, ktorý ich do súdnej rady ustanovil a nepotrebuje na to právny dôvod.

Úlohy spojené s organizačným, personálnym, administratívnym a technickým zabezpečením činnosti súdnej rady od schválenia zákona 185/2002 Z. z., ku ktorému došlo 11. apríla 2002, vykonáva Kancelária súdnej rady. Od prijatia zákona platilo, že Kanceláriu súdnej rady riadi kancelár, ktorého vymenúva a odvoláva predseda súdnej rady. Zákom č. 267/2003 Z. z. sa táto úprava doplnila o zodpovednosť, ktorú kancelár znáša voči predsedovi súdnej rady.

Pre činnosť štátneho orgánu dôležité je finančné zabezpečenie jeho činnosti. Financovanie činnosti Súdnej rady SR spočíatku nebolo samostatné. Platilo o ňom ustanovenie § 9 ods. 4 zák. č. 185/2002 Z. z., podľa ktorého: „Kancelária súdnej rady hospodári s finančnými prostriedkami vyčlenenými na jej činnosť v rozpočte Najvyššieho súdu Slovenskej republiky.“ To sa zmenilo zákonom č. 267/2003 Z. z. Do účinnosti 1. januára 2004 vstúpi § 9 ods. 3 zákona č. 267/2003 Z. z., podľa ktorého: „Kancelária súdnej rady hospodári s finančnými prostriedkami vyčlenenými na jej činnosť zo samostatnej rozpočtovej kapitoly štátneho rozpočtu.“

ČLENSTVO V SÚDNEJ RADE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Funkčné obdobie Súdnej rady SR je päťročné. Každý člen súdnej rady môže pôsobiť v rade dve funkčné obdobia po sebe. O členstvo v súdnej rade sa môže uchádzať ten, kto spĺňa podmienku bezúhonnosti, má vysokoškolské právnické vzdelanie a najmenej 15 rokov odbornej praxe.

Členstvo v Súdnej rade Slovenskej republiky nie je výslovne rozdelené medzi ústavou určený počet sudov

⁷ Návrh poslanca Národnej rady Slovenskej republiky Jána Drgonca na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 185/2002 Z. z. o Súdnej rade Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (tlač 211).

⁸ Uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 356 zo 7. mája 2003 k návrhu poslanca Národnej rady SR Jána Drgonca na vydanie zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 185/2002 Z. z. o Súdnej rade Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (tlač 211).

⁹ Vládnym návrhom zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (tlač 338).

¹⁰ Stanovisko Súdnej rady SR 1 Ksr 148/03 zo 17. 7. 2003 k Vládnemu návrhu zákona o zriadení Špeciálneho súdu a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

¹¹ Rozhodnutie prezidenta Slovenskej republiky z 20. júla 2003 o vrátení zákona z 10. júla 2003, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov č. KP 622/2003.

a ostatné osoby s právnickým vzdelaním. Z prvej vety čl. 141a ods. 1 a z ustanovenia písmena a) vyplýva, že najmenej polovica všetkých členov pozostáva zo sudcov. S prihliadnutím na kompetenciu Súdnej rady SR, najmä v disciplinárnych otázkach, optimálny pomer sudcov k ostatným právnikom by bol 1:1. Tento pomer sa dá dosiahnuť výkladom práva, podľa ktorého Národná rada SR, prezident SR a vláda SR za členov Súdnej rady SR vymenujú také osoby s právnickým vzdelaním, ktoré nevykonávajú sudcovskú funkciu. Pri prvom vymenovaní členov Súdnej rady SR sa však taký výklad neuplatnil. Dve tretiny členov súdnej rady sú sudcovia všeobecných súdov.

Ústava SR neurčuje nezlučiteľnosť členstva v súdnej rade s výkonom inej verejnej funkcie. Obmedzenia sa zaviedli až zákonom č. 267/2003 Z. z. Podľa tejto úpravy funkcia člena súdnej rady je nezlučiteľná s funkciou predsedu Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky alebo podpredsedu Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky, prokurátora, príslušníka Policajného zboru Slovenskej republiky a príslušníka Slovenskej informačnej služby.

Ústava SR v prípade orgánov, ktoré zriaďuje, určuje nielen osobu stojacu na čele daného orgánu, ale ustanovuje aj osobu, ktorá zastupuje vedúceho takého orgánu. Článkom 61 sa upravuje postavenie predsedu a podpredsedov Najvyššieho kontrolného úradu SR. Článkom 90 sa upravuje postavenie predsedu a podpredsedov Národnej rady SR. Článkom 109 ods. 1 sa ustanovuje predseda vlády SR a podpredsedovia vlády SR. Podľa článku 135 na čele Ústavného súdu SR je predseda, ktorého zastupuje podpredseda ústavného súdu. Postavenie predsedu a podpredsedu Najvyššieho súdu SR je predmetom úpravy čl. 145 ods. 3.

Ústava SR nezriadila funkciu podpredsedu Súdnej rady SR. Podpredseda Súdnej rady je zriadený zákonom o Súdnej rade Slovenskej republiky. Podľa § 5 ods. 1 zák. č. 185/2002 Z. z.: „Súdna rada si volí zo svojich členov podpredsedu súdnej rady.“ Za problematickú možno v tomto prípade označiť už otázku splnomocnenia Národnej rady SR na doplnenie ústavného orgánu o funkciu nepredpokladanú v ústave. K tomu treba priradiť úpravu postavenia podpredsedu Súdnej rady SR, ktorý „vykonáva povinnosti predsedu“ nielen počas neprítomnosti predsedu Súdnej rady SR, ale aj „v prípadoch určených v rokovacom poriadku súdnej rady“ (§ 5 ods. 2 zák. č. 185/2002 Z. z.)

PÔSOBNOSŤ SÚDNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Článkom 141a sa zriadila súdna rada ako štátny orgán, ktorý nemožno zamieňať, či dokonca stotožňovať, so sudcovskými radami predstavujúcimi sudcovskú samosprávu podľa čl. 143 ods. 3 Ústavy.

Ústava SR v šiestich bodoch ustanovuje pôsobnosť súdnej rady. Do jej pôsobnosti patrí:

1. predkladať prezidentovi SR návrhy kandidátov na vymenovanie sudcov a návrhy na odvolanie sudcov,
2. rozhodovať o pridelení a preložení sudcov,
3. predkladať prezidentovi SR návrhy na vymenovanie predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a podpredsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a návrhy na ich odvolanie,
4. predkladať vláde Slovenskej republiky návrhy kandidátov na sudcov, ktorí by mali pôsobiť za Slovenskú republiku v medzinárodných súdnych orgánoch,
5. voliť a odvolávať členov disciplinárnych senátov a voliť a odvolávať predsedov disciplinárnych senátov,
6. vyjadrovať sa o návrhu rozpočtu súdov Slovenskej republiky pri zostavovaní návrhu štátneho rozpočtu.

Okrem týchto výslovne v ústave určených kompetencií súdna rada môže mať aj ďalšiu pôsobnosť, ak jej ju prizná zákon. Prameňom práva v súlade s týmto ustanovením čl. 141a ods. 3 písm. g) ústavy je rad zákonov.

Zákon č. 185/2002 Z. z. okrem iného ustanovuje ďalšiu pôsobnosť Súdnej rady Slovenskej republiky podľa čl. 141a ods. 4 písm. g) ústavy v znení ústavného zákona č. 90/2001 Z. z. Podľa § 4 ods. 1 zák. č. 185/2002 Z. z.:

„Do ďalšej pôsobnosti súdnej rady podľa tohto zákona patrí

- a) prerokovať správy o čerpaní rozpočtových prostriedkov súdov,
- b) schvaľovať štatút súdnej rady a rokovací poriadok súdnej rady,
- c) schvaľovať organizačný poriadok Kancelárie Súdnej rady Slovenskej republiky (ďalej len „kancelária súdnej rady“),
- d) voliť podpredsedu súdnej rady,
- e) koordinovať činnosť sudcovských rád zriadených podľa osobitného predpisu,
- f) zaujímať stanoviská k návrhom všeobecne záväzných právnych predpisov upravujúcich organizáciu súdnictva, konanie pred súdmi a postavenie sudcov,
- g) zaujímať stanoviská k návrhom koncepčných dokumentov týkajúcich sa súdnictva, ktoré sa predkladajú na rokovanie národnej rady a vlády.“

Podľa § 4 ods. 2 zákona:

„Súdna rada po dohode s ministrom spravodlivosti Slovenskej republiky ďalej

- a) schvaľuje zásady výberového konania na obsadenie voľného miesta sudcu, funkčného postupu

- sudcov na súd vyššieho stupňa a na ustanovenie do vyššej sudcovskej funkcie,
- b) schvaľuje zásady hodnotenia sudcov,
  - c) schvaľuje zásady výberového konania na funkcie predsedu okresného súdu, predsedu krajského súdu, podpredsedu okresného súdu a podpredsedu krajského súdu,
  - d) schvaľuje zásady sudcovskej etiky,
  - e) schvaľuje zásady povolovania práce v domácom prostredí,
  - f) určuje obsahovú náplň vzdelávania sudcov.“

Ďalším zákonom je zák. č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a príseďiacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení čl. II zák. č. 185/2002 Z. z. o Súdnej rade Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Podľa § 29a ods. 2: „Príseďiaceho možno pre činy spáchané pri výkone sudcovskej funkcie alebo v súvislosti s výkonom tejto funkcie trestne stíhať alebo vziať do väzby len so súhlasom súdnej rady.“ Tento zákon priznáva súdnej rade aj právo podať návrh na začatie disciplinárneho konania proti sudcovi (§ 120 ods. 2 písm. c/).

Prameňom práva rozširujúcim pôsobnosť súdnej rady sú aj iné zákony. Podľa § 39 ods. 4 zák. č. 241/2001 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov: „Sudcu môže oslobodiť od povinnosti mlčanlivosti o utajovaných skutočnostiach, s ktorými sa oboznámil počas výkonu funkcie na účel uvedený v odseku 1, Súdna rada Slovenskej republiky.“

Pôsobnosť Súdnej rady SR sa v praxi čoraz častejšie stáva predmetom spochybňovania. Ústavnému súdu Slovenskej republiky bola 22. augusta 2003 doručená sťažnosť JUDr. Ing. J. P., v ktorej namietol porušenie svojich základných ľudských práv priznaných v čl. 25 písm. c) a čl. 26 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach, ďalej čl. 12 ods. 1 a 2 a čl. 30 ods. 4 Ústavy SR, ako aj čl. 21 Listiny základných práv a slobôd. Všetky namietnuté práva Súdna rada SR údajne porušila tak, že namiesto toho, aby výsledky výberového konania vykonaného na Okresnom súde v Trnave hodnotila ako záväzný návrh, ktorý je povinná predložiť prezidentovi SR na vymenovanie sťažovateľa za sudcu na Okresný súd v Trnave, tieto výsledky použila ako podklad pre svoje rozhodovanie, v ktorom hlasovaním odmietla predložiť prezidentovi SR návrh na vymenovanie sťažovateľa za sudcu.¹²

Súdna rada SR v svojom vyjadrení odmietla možnosť, že je podateľnou sudcovských rád alebo Kancelárie prezidenta SR. Poukázala najmä na to, že zákon o sudcoch a príseďiacich neurčuje, že rozhodnutie výberovej komisie vo výberovom konaní je záväzné, a že

nad rámec zákona nemožno dospieť k ústavne konformnému výkladu, podľa ktorého ústavou kreovaný orgán (Súdna rada SR) by bol viazaný rozhodnutím samosprávneho orgánu, ktorý nie je zriadený ústavou a ktorému zákon nepriznáva oprávnenie rozhodnúť. Ďalší priebeh sporu je otvorený.

Uplatnenie pôsobnosti súdnej rady sa stalo problematické aj pokiaľ ide o zákonom priznanú pôsobnosť „zaujímať stanoviská k návrhom všeobecne záväzných právnych predpisov upravujúcich organizáciu súdnictva, konanie pred súdmi a postavenie sudcov.“ Vláda SR si túto pôsobnosť vysvetľila ako účasť súdnej rady v medzirezortnom pripomienkovom konaní o návrhoch zákonov pred ich predložením Legislatívnej rade vlády SR a vláde SR. Spor o výklad danej pôsobnosti sa preniesol do parlamentu, kde Ústavnoprávny výbor rozhodol o prerušení rokovania o vládnom návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov a o doplnení zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní v znení neskorších predpisov (tlač 226),¹³ ako aj o prerušení rokovania o vládnom návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a príseďiacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (tlač 227).¹⁴ V oboch prípadoch výbor odporučil plénu Národnej rady SR „požiadať vládu SR, aby zabezpečila stanovisko Súdnej rady Slovenskej republiky podľa § 4 ods. 1 písm. f/ zákona č. 185/2002 Z. z. o Súdnej rade a o zmene a doplnení niektorých zákonov k predmetnému návrhu zákona.“ V oboch prípadoch Ústavnoprávny výbor v rokovani o návrhu zákona pokračoval po predložení stanovisk súdnej rady.

Problematické môže byť aj uplatnenie ďalších pôsobností súdnej rady. Pôsobnosť určená v čl. 141a ods. 3 písm. a), c), d) ústavy nie je ustanovená jednoznačne, s mierou právnej istoty vylučujúcou vznik sporu medzi Súdnou radou SR a prezidentom SR pri uplatnení pôsobností podľa písm. a/ a c/, resp. vládou SR pri uplatnení pôsobnosti podľa písm. d/. Predmetom sporu môže byť právne postavenie prezidenta SR, resp. vlády SR po „predložení návrhu Súdnou radou SR“.

Vzniká predložením návrhu Súdnej rady SR prezidentovi SR povinnosť prezidenta SR vymenovať sudcov (odvolať sudcov), vymenovať predsedu Najvyššieho súdu SR, vymenovať podpredsedu Najvyššieho súdu SR (odvolať predsedu Najvyššieho súdu SR a podpredsedu Najvyššieho súdu SR), alebo má právo úvahy, či návrh Súdnej rady SR akceptuje a navrhnutú osobu vymenuje za sudcu, resp. za predsedu Najvyššieho súdu SR?

Vzniká predložením návrhu Súdnej rady SR vláde

¹² Rvp 1352/03.

¹³ Uznesenie Ústavnoprávneho výboru Národnej rady Slovenskej republiky č. 164 zo 16. júna 2003.

¹⁴ Uznesenie Ústavnoprávneho výboru Národnej rady Slovenskej republiky č. 165 zo 16. júna 2003.

SR povinnosť vlády SR vymenovať navrhnutú osobu za sudcu pôsobiaceho za Slovenskú republiku v medzinárodnom súdnom orgáne?

Vo formulácii čl. 141a ods. 4 písm. a/ a d/ je rozdiel v porovnaní s úpravou čl. 141a ods. 4 písm. c/. Súdna rada SR predkladá „návrhy kandidátov na sudcov“, kým prezidentovi SR predkladá „návrhy na vymenovanie predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a podpredsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky“. Tento rozdiel sa nespája s rozlíšením podľa subjektov, ktorým sa predkladá návrh. Vlode SR aj prezidentovi SR predkladá Súdna rada SR „návrhy kandidátov na sudcov“. Prezidentovi SR okrem toho predkladá návrh na vymenovanie funkcionárov Najvyššieho súdu SR. Z hľadiska nastolenej otázky možno tvrdiť, že formulácia všetkých troch ustanovení je v podstate zhodná. Ak právo úvahy o návrhu má prezident SR podľa čl. 141a ods. 4 písm. a) a c), potom právo úvahy o návrhu má aj vláda SR podľa § 141a ods. 4 písm. d). A naopak. Ak prezident SR má ústavnú povinnosť na návrh Súdnej rady SR vymenovať (odvolať) sudcov a funkcionárov Najvyššieho súdu SR, potom má ústavnú povinnosť aj vláda SR pri uplatnení čl. 141a ods. 4 písm. d).

Zložitejší je záver o tom, či prezident SR a vláda SR podľa čl. 141a ods. 4 má ústavou určenú povinnosť, alebo priznané oprávnenie. Vzhľadom na nejasnosť ústavnej formulácie je v oboch prípadoch možné dospieť k záveru iba prostredníctvom výkladu ústavy.

V prospech záveru o oprávnení prezidenta SR, resp. vlády SR rozhodnúť, či návrhu súdnej rady vyhoví, možno uviesť argumentáciu založenú na trojdelení moci v štáte a systéme brzd a protiváh. Súdna rada SR je zriadená v druhom oddiele siedmej hlavy Ústavy Slovenskej republiky, ktorý má pomenovanie Súdna moc. Ide teda o orgán súdnej moci. Ustanovenie sudcov z vôle orgánu súdnej moci by v zmysle téz o systéme brzd a protiváh malo podliehať spolurozhodovaniu zákonodarnej alebo výkonnej moci. Aby sa taký vplyv inej, než súdnej moci vytvoril, prezident SR alebo vláda SR musia mať ústavné právo úvahy o návrhu Súdnej rady predloženom podľa čl. 141a ods. 4 písm. a/, c/ a d/.

V prospech výkladu o ústavnej povinnosti prezidenta SR alebo vlády SR pri uplatnení čl. 141a ods. 4 písm. a), c) a d) možno použiť argumentáciu o zámere posilniť zriadením Súdnej rady SR nezávislosť súdnej moci od výkonnej moci. Tento zámer je formulovaný v Predkladacej správe k návrhu ústavného zákona č. 90/2001 Z. z., ktorým sa zriadila Súdna rada SR. Podľa relevantnej časti Predkladacej správy:

„Začlenenie Súdnej rady Slovenskej republiky do siedmej hlavy Ústavy Slovenskej republiky zvyrazňuje jej nezávislé postavenie od moci zákonodarnej ako

aj výkonnej a je reálnym naplnením ústavnej zásady nezávislosti a oddelenia výkonu súdnej moci od iných orgánov štátu...

... Naplnenie uvedených cieľov a princípov sa dosiahne aj zakotvením zloženia Súdnej rady Slovenskej republiky, v ktorej nadpolovičnú väčšinu majú zástupcovia sudcov, volení svojimi kolegami tak, aby v nej mali čo najširšie a rovnomerné zastúpenie sudcovia súdov všetkých stupňov, ako to predpokladajú všeobecné zásady Európskej charty o statute sudcov...

... Zmyslu trojdelenia štátnej moci a systému protiváh a vzájomných brzd zodpovedajú ustanovenia o ďalších členoch Súdnej rady Slovenskej republiky, nominovaných do tohto orgánu v rovnomernom pomere vládou Slovenskej republiky, Národnou radou Slovenskej republiky a prezidentom Slovenskej republiky.¹⁵

Argumentáciu, podľa ktorej sa podľa čl. 141a ods. 4 písmeno a), c) a d) zakladá povinnosť štátneho orgánu ustanoviť za sudcu, resp. funkcionára Najvyššieho súdu SR toho, koho navrhla Súdna rada SR, sa zosilňuje vo väzbe na ústavnú úpravu právomocí vlády SR v čl. 119. Medzi výslovne uvedenou pôsobnosťou, o ktorej vláda SR rozhoduje v zbere, sa neuvádza rozhodovanie o vymenovaní a odvolaní sudcov, ktorí budú pôsobiť za Slovenskú republiku v medzinárodných súdnych orgánoch. Ústava SR teda vlode SR nepriznáva rozhodovaciu pôsobnosť vo vzťahu k návrhom Súdnej rady SR predloženým podľa čl. 141a ods. 4 písm. d) ústavy.

V pomerne rozsiahlej pôsobnosti Súdnej rady SR za ťažiskové úlohy možno označiť rozhodovanie o služobnom postupe sudcov všeobecných súdov a o ich preložení na iný súd, ako aj podiel na uplatňovaní disciplinárnej zodpovednosti proti sudcom všeobecných súdov.

Disciplinárna zodpovednosť sudcu za výkon súdnej moci je predmetom úpravy zák. č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediaciach v znení čl. II zák. č. 185/2002 Z. z. o Súdnej rade Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Podľa § 115 zák. č. 385/2000 Z. z.: „Sudca je disciplinárne zodpovedný za disciplinárne previnenie a za konanie, ktoré má znaky priestupku podľa osobitného predpisu, alebo za konanie, ktoré môže byť postihnuté sankciami podľa osobitných predpisov.“

O disciplinárnej zodpovednosti sudcu rozhodujú disciplinárne senáty v dvojstupňovom konaní. Uplatnenie disciplinárnej zodpovednosti sudcu predstavuje opatrenie, ktoré je implicitne obsiahnuté v čl. 148 ods. 1 Ústavy SR. Disciplinárne konanie pred disciplinárnym senátom je samostatné konanie nezávislé od konania o opravnom prostriedku, ak účastník konania uplatní opravný prostriedok za účelom ochrany

¹⁵ Predkladacia správa k návrhu skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie ústavného zákona, ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení ústavného zákona č. 244/1998 Z. z. a ústavného zákona č. 9/1999 Z. z. /tlač č. 643/, s. 108.

svojich zákonom priznaných práv. Disciplinárne konanie nemožno spájať s konaním o opravnom prostriedku. Začatie disciplinárneho konania tiež nemožno podmieňovať podaním opravného prostriedku, ani ho odďaľovať do právoplatnosti rozhodnutia o opravnom prostriedku. V disciplinárnom konaní sa nepreskúmava zákonnosť rozhodnutia sudcu za účelom nápravy súdneho rozhodnutia v prospech zjednania spravodlivosti, nastolenia zákonnosti v právnom postavení účastníka konania. Právne postavenie účastníka konania sa môže zmeniť iba pomocou riadnych, prípadne mimoriadnych opravných prostriedkov. V takom konaní sa zas neskúma osobná zodpovednosť sudcu. Naopak, rozhodnutie o disciplinárnej zodpovednosti sudcu nemá za priamy následok zmenu súdneho rozhodnutia vo veci, v ktorej sa sudca správal spôsobom, ktorý sa stal predmetom disciplinárneho konania. Aj keď disciplinárny senát v disciplinárnom konaní preskúmava skutkový stav a relevantnú právnu úpravu, ktorá sa zhoduje s tým, o čom rozhodoval sudca v spore podliehajúcim pôsobnosti súdov podľa čl. 142 ods. 1 Ústavy SR, disciplinárny senát si vytvára vlastný právny názor, ktorý je samostatný, nezasahuje do nezávislosti súdu a sudcu v spore. Rozhodnutím disciplinárneho senátu sa zabezpečuje verejný záujem na ústavnosti, zákonnosti a spravodlivosti uplatňovania práva sudcami všeobecných súdov. Tento záujem nikdy nie je predmetom konania o opravnom prostriedku podanom účastníkom konania.

Na rozdiel od väčšiny súdnych rád pôsobiacich v iných štátoch, Súdna rada SR nemá priamu pôsobnosť rozhodnúť o disciplinárnej zodpovednosti sudcu. Súdna rada SR sa na uplatňovaní disciplinárnej zodpovednosti iba podieľa. Jednak tým, že volí členov disciplinárnych senátov a jednak tým, že má právo predložiť návrh na začatie disciplinárneho konania pred disciplinárnym senátom (§ 120 ods. 2 písm. c/ zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a príseďiacich v znení neskorších predpisov). Súdna rada SR uplatnila právo podať návrh na začatie disciplinárneho konania proti sudcovi Krajského súdu v Banskej Bystrici, ktorý v konkurznom konaní viacnásobne nerešpektoval námietku zaujatosti, ktorú podľa § 14 Občianskeho súdneho poriadku proti nemu vzniesli účastníci konania. Sudca viac, než dva mesiace nepostúpil vec nadriadenému súdu, aby rozhodol, či je vo veci zaujatý, lebo po svojej úvahe dospel k názoru, že sa necíti byť zaujatý. Súdna rada SR správanie sudcu hodnotila ako súbežné porušenie práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, porušenie čl. 46 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 Ústavy SR a porušenie § 15 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku. Tým všetkým sa podľa názoru Súdnej rady SR sudca dopustil vedomého porušenia povinnosti sudcu rozhodovať nestranné a nezaujato,

ktoré podľa § 116 ods. 2 zákona o sudcoch a príseďiacich predstavuje závažné disciplinárne previnenie.

Disciplinárny senát o návrhu Súdnej rady SR rozhodol 8. júla 2003 tak, že návrhu vyhovel a podľa § 117 ods. 4 zákona o sudcoch a príseďiacich sudcu odvolal z funkcie sudcu.

ROZHODOVANIE SÚDNEJ RADY

Ústava SR neurčuje spôsob, akým Súdna rada SR rozhoduje o veciach zverených do jej pôsobnosti. Ústavnou podmienkou prijatia uznesenia Súdnej rady SR je súhlas nadpolovičnej väčšiny všetkých členov Súdnej rady SR.

Ústava ustanovuje, že predsedu Najvyššieho súdu SR a podpredsedu Najvyššieho súdu SR vymenúva prezident SR na návrh Súdnej rady SR zo sudcov Najvyššieho súdu SR (prvá veta čl. 145 ods. 3). Pretože sudcovia Najvyššieho súdu SR môžu byť členmi Súdnej rady SR, existuje faktická možnosť, že člen Súdnej rady SR bude rozhodovať o vlastnej kandidatúre na post predsedu alebo podpredsedu Najvyššieho súdu SR.

Táto možnosť sa stala skutočnosťou už pri prvých voľbách predsedu Najvyššieho súdu SR súdnou radou, ktoré sa skončili historicky prvým konaním proti Súdnej rade SR pred Ústavným súdom SR. Uchádzač o funkciu predsedu najvyššieho súdu, ktorý sám nebol členom Súdnej rady SR ústavnou sťažnosťou namietol svoje znevýhodnenie v dôsledku toho, že protikandidát – doterajší predseda najvyššieho súdu bol členom súdnej rady, a tak mal možnosť hlasovať v svoj prospech. Súdna rada SR v konaní pred ústavným súdom túto námietku odmietla okrem iného z dôvodu, že „čl. 145 ods. 3 druhá veta ústavy výslovne predpokladá, že predseda najvyššieho súdu môže vykonávať úrad dve funkčné obdobia po sebe. Článok 141a ústavy zas výslovne ustanovuje predsedu najvyššieho súdu za člena súdnej rady. Ak by sa bol ústavodarca nazdával, ak by bol zámer vylúčiť predsedu najvyššieho súdu z hlasovania o svojom zotrvaní vo funkcii na ďalšie obdobie, nevyhnutne by ústava musela obsahovať ustanovenie zbavujúce toho člena súdnej rady možnosti hlasovať o takom predloženej návrhu.“¹⁶

Ústavný súd SR v konaní o predloženej ústavnej sťažnosti absenciu výslovnej úpravy v zákone kvalifikoval ako príležitosť pre Súdnú radu SR, aby sama určila procedurálne pravidlá voľby predsedu Najvyššieho súdu SR. Ústavný súd SR svoj postoj odôvodnil nasledovne:

„Ústavný súd konštatuje, že ústava a zákon o súdnej rade. resp. ďalšie zákony, ktoré sa týkajú súdov a sudcov, neobsahujú podrobnejšiu úpravu postupu navrhovania na vymenovanie predsedu najvyššieho sú-

¹⁶ II. ÚS 5/03. Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 19. februára 2003, s. 20.

du. Čo možno hodnotiť ako medzeru v právnej úprave, resp. zverenie riešenia tejto otázky súdnej rade ako prejav jej samostatnosti, samosprávnosti a demokratickosti.

... *Marginalnosť a medzerovitost' právnej úpravy (rámcová ústavná úprava a absencia zákonnej úpravy) uznášanía sa súdnej rady o návrhu kandidáta na funkciu predsedu najvyššieho súdu (ktorú nemožno pripisovať na ľarchu súdnej rade) vytvorila súdnej rade priestor prezentovať sa ako vrcholný samosprávny orgán s dominantnými demokratickými princípmi uplatňovanými pri svojej činnosti. Absencia podrobnej zákonnej úpravy umožnila súdnej rade pri akceptácii princípu rovnosti vyjadreného v čl. 12 ods. 2 ústavy a pri rešpektovaní ústavných limitov čl. 30 ods. 4 ústavy rozhodovať o návrhu na predsedu najvyššieho súdu. Táto široká voľnosť pri úprave jej postupu však nezabavila povinnosti zvoliť objektívny a ústavne nespochybniteľný postup navrhovania kandidáta na predsedu najvyššieho súdu. Naopak, túto jej povinnosť umocnila.*¹⁷ Ústavný súd SR v konaní proti Súdnej rade SR vynaložil úsilie, aké spravidla nevynakladá pri preskúmaní ústavnosti v postupe orgánu štátu, ak zistí, že daný orgán štátu ústavu raz porušil. V takomto prípade sa obvykle uspokojí s rozhodnutím o porušení ústavy a nehladá ďalšie porušenia. V prípade Súdnej rady SR postupne identifikoval porušenie Ústavy SR pri predkladaní návrhov na kandidátov za predsedu Najvyššieho súdu SR, pri príprave volieb predsedu Najvyššieho súdu SR a napokon aj počas vypočutia kandidátov Súdnou radou SR a počas jej hlasovania.

K jednotlivým porušeniam Ústavy SR ústavný súd uviedol:

„V právnom štáte je nevyhnutné, aby každý orgán verejnej moci vrátane súdnej rady postupoval pri výkone svojej právomoci tak, že zabezpečí objektivitu svojho postupu smerujúceho k ochrane alebo uplatňovaniu základného práva alebo základnej slobody, ako aj objektivitu samotného rozhodovania o ochrane a uplatňovaní základného práva alebo základnej slobody, a to bez ohľadu na to, či tento postup prebieha v právne formalizovanom rámci alebo iba v rámci faktickej činnosti príslušného orgánu. Uplatňovanie a ochrana každého základného práva alebo slobody musí byť v činnosti každého orgánu verejnej moci zabezpečená reálne a musí prebiehať na nediskriminačnom základe. Táto požiadavka sa dotýka každého úkonu orgánu verejnej moci, ktorý priamo alebo aspoň sprostredkovane súvisí s ochranou alebo uplatňovaním základného práva alebo slobody.

Súdna rada mala preto povinnosť ústavne súladným spôsobom uplatniť kritériá a požiadavky vyplývajúce z ustanovenia čl. 30 ods. 4 ústavy pre konkrétnu úpravu otázok pri predkladaní návrhu na predsedu naj-

vyššieho súdu bez ohľadu na to či ako prostriedok na formulovanie takéhoto návrhu prezidentovi využije voľby (napr. s využitím poznatkov o zákonných pravidlách ustanovovania členov súdnej rady), konkurz (s využitím poznatkov o zákonných pravidlách uplatňovaných t. č. napr. v štátnozamestnaneckých vzťahoch) alebo iný spôsob nominácie neobmedzujúci aktívnu legitimitáciu voliteľných subjektov na túto funkciu z radov všetkých sudcov najvyššieho súdu.

Ústavný súd zistil (z programu rokovania súdnej rady z 20. decembra 2002, na pozvánke z 21. novembra 2002, ako aj zo zápisnice zo zasadnutia tejto súdnej rady), že predloženie návrhu na predsedu najvyššieho súdu prezidentovi má byť výsledkom volieb, ktorých priebeh, počnúc navrhnutím kandidátov až po samotné hlasovanie, však nemal bližšie určené pravidlá formalizovaného postupu okrem čiastkových úprav obsiahnutých v rokovacom poriadku súdnej rady v čl. 4 ods. 1, 4 a 5.¹⁸

„Aj keď etapu podania návrhu sťažovateľ nespochybnil, ústavný súd uvádza, že zakotvením oprávnenia podávať návrhy na predsedu najvyššieho súdu v rokovacom poriadku len členom súdnej rady súdna rada značne obmedzila okruh navrhovateľov a súčasne založila v rámci okruhu možných kandidátov (všetci sudcovia najvyššieho súdu) nerovnaké podmienky prístupu k funkcii predsedu najvyššieho súdu pre jednu skupinu sudcov najvyššieho súdu, t. j. tých sudcov najvyššieho súdu, ktorí sú zároveň členmi súdnej rady, v porovnaní s druhou skupinou sudcov najvyššieho súdu, ktorí členmi súdnej rady nie sú, pretože nebolo vylúčené, že členovia súdnej rady, ktorí sú sudcami najvyššieho súdu, môžu navrhovať sami seba.

V právnom štáte sa však nemožno spoliehať na náhodné a ad hoc vyriešenie vytvorených nerovnakých možností pri uplatňovaní základného práva na prístup k volenej alebo inej verejnej funkcii. Nerovnosť účastníkov nemôže mať pôvod v tom, že niektorý z uchádzačov je členom súdnej rady a druhý uchádzač členom takéhoto orgánu nie je. Ústavný súd už konštatoval, že význam rovnakých podmienok je v tom, že právnymi predpismi akejkoľvek sily ani praxou orgánov štátnej moci nemožno preferovať či diskriminovať niektoré skupiny občanov pred inými skupinami, pokiaľ ide o prístup k verejným funkciám (II. ÚS 48/97).

Ústavný súd zistil, že k takémuto nerovnakému prístupu pri predkladaní návrhov došlo bez toho, že by súdna rada v písomných podkladoch alebo v ústne prednesených stanoviskách uviedla akýkoľvek dôvod takého postupu.¹⁹

O porušení ústavy pri príprave volieb predsedu Najvyššieho súdu SR ústavný súd uviedol:

„Súdna rada je orgánom, ktorý bol povinný v prípade, ak si ako systém výberu pre navrhovanie kandi-

¹⁷ II. ÚS 5/03, s. 28–29.

¹⁸ II. ÚS 5/03, s. 29–30.

¹⁹ II. ÚS 5/03, s. 30–32.

dáta na predsedu najvyššieho súdu zvolil voľby, podľa čl. 30 ods. 4 ústavy zaručil vytvorenie rovnakých podmienok pre prístup k funkcii predsedu najvyššieho súdu pre všetkých potenciálnych kandidátov (pro foro externo). Súdna rada pri takomto prístupe a pri absencii právnej úpravy mala určiť pravidlá volieb nielen ako internú normu (normy) obsiahnutú v rokovacom poriadku alebo inom internom predpise, ale ich mala sprístupniť všetkým aktívne a pasívne legitimovaným subjektom potenciálne participujúcim na týchto voľbách, pretože 'voľba' kandidátov má bezpochyby svoj externý rozmer. Ten spočíva minimálne v jej povinnosti dostupným a primeraným spôsobom informovať všetkých potenciálnych kandidátov o tom, kedy, kde a za akých podmienok sa takáto voľba uskutoční. Z povahy veci jednoznačne vyplýva, že takúto povinnosť má predseda súdnej rady, ktorý súdnu radu voči externému fóru reprezentuje (najmä v čase, keď súdna rada nemá svoju kanceláriu a podľa čl. 13 ods. 1 rokovacieho poriadku do zriadenia kancelárie súdnej rady úlohy spojené s činnosťou súdnej rady zabezpečuje primeraným spôsobom predseda súdnej rady).“

Dôvodom na nesplnenie tejto povinnosti súdnej rady nemôže byť skutočnosť, že nebola zriadená kancelária súdnej rady.

Ústavný súd považuje za potrebné uviesť v tejto súvislosti vo vzťahu k pozvánke na 6. zasadnutie súdnej rady 20. decembra 2002 adresovanej členom súdnej rady, ktorá tvorila prílohu podania vedľajšieho účastníka, že v nej k bodu I programu „Voľba kandidáta na predsedu Najvyššieho súdu SR“ bolo uvedené nasledovné vysvetlenie:

„Procesný režim voľby kandidáta na predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sa riadi schváleným Rokovacím poriadkom Súdnej rady Slovenskej republiky. Javí sa byť vhodné, aby členovia svojich kandidátov na funkciu predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky oznámili v primeraný čas. Ak tak mienia urobiť až na samotnom zasadnutí súdnej rady, bude potrebné zabezpečiť účasť navrhovaného kandidáta, pretože podľa čl. 4 ods. 5 rokovacieho poriadku navrhnutí kandidáti na funkciu predsedu najvyššieho súdu budú súdnou radou vypočutí.“

Pozvánku na zasadnutie súdnej rady adresovanú všetkým jej členom ústavný súd nemohol považovať za informáciu o voľbách pre potenciálnych kandidátov, keďže ani z hľadiska obsahu nebola spôsobilá nahradiť informáciu o voľbách. Zmienka o tom, že „procesný režim voľby kandidáta sa riadi schváleným Rokovacím poriadkom Súdnej rady Slovenskej republiky“, má inú výpovednú hodnotu pre člena súdnej rady pozvaného na zasadnutie, ktorý o tomto rokovacom poriadku hlasoval a ktorý sa ním riadi na každom zasadnutí súdnej rady, a inú pre akéhokoľvek iného potenciálneho kandidáta na predsedu najvyššieho súdu – nečlena súdnej rady, ktorý o tomto internom predpise nemusí mať ži-

adne informácie. Postup, ktorý zvolila súdna rada, založil vytvorenie nerovnakej podmienky prístupu k volenej funkcii.

Právo navrhovaných kandidátov oboznámil sa s podmienkami volebného poriadku, t. j. v danom prípade s časťou rokovacieho poriadku, je neoddeliteľnou súčasťou podmienok pre rovnaký prístup k voleným alebo iným verejným funkciám. Z nijakého úkonu súdnej rady ale nevyplývalo, že vôbec urobila nejaký krok v tomto smere vo vzťahu k sťažovateľovi [ani v čase, keď nebolo známe meno žiadneho kandidáta, ani v čase, keď jej bol doručený návrh prvého konkrétneho kandidáta (sťažovateľa), t. j. po 12. decembri 2002, do času, keď sa konala samotná voľba, t. j. do 20. decembra 2002 vrátane].

Argumentácia odporcu, že v pozvánke je uvedené zabezpečiť účasť kandidáta na zasadnutie súdnej rady navrhovateľom, v prípade sťažovateľa neobstoja, pretože tento nebol kandidátom, ktorý bol/mal byť navrhnutý až na zasadnutí súdnej rady (a táto povinnosť sa pre navrhovateľov podľa pozvánky vzťahovala len na tieto prípady). Obdobne nemožno považovať za pozvánku na zasadnutie súdnej rady informovanie kandidáta navrhovateľmi o potrebe jeho účasti na zasadnutí súdnej rady 20. decembra 2002.²⁰

Vypočutie kandidátov na predsedu Najvyššieho súdu a hlasovanie o nich bolo podľa Ústavného súdu SR v rozpore s ústavou s nasledujúcich príčin:

„Zo zápisnice zo 6. zasadnutia súdnej rady vyplývalo, že prvý bod zasadnutia 'Voľba kandidáta na predsedu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky' uviedol predsedu súdnej rady, ktorý odovzdal vedenie podpredsedovi súdnej rady Dr. Hrabovskému.

Podľa uznesenia súdnej rady č. 73 pred vystúpením jednotlivých kandidátov súdna rada verejným hlasovaním odsúdila, že jednotlivý kandidát bude vystupovať bez prítomnosti druhého kandidáta. Na tomto hlasovaní sa zúčastnil aj kandidát JUDr. Harabin ako predseda súdnej rady.

Zo zápisnice zo 6. zasadnutia súdnej rady a z uznesenia súdnej rady č. 73 vyplývalo, že ako prvý vystúpil kandidát JUDr. Harabin a ako druhý v poradí JUDr. Kohút. Tým, že prvý kandidát sa nezúčastnil na vypočutí druhého kandidáta, ale neskôr volil a hlasoval v súdnej rade, došlo k tomu, že hlasoval bez znalosti toho, ako bola splnená podmienka, ktorá bola pre hlasovanie významná (vyplývala z čl. 4 ods. 5 rokovacieho poriadku a bola predmetom verejného hlasovania, o čom svedčí znenie uznesenia súdnej rady č. 73 prijatého 20. decembra 2002), t. j. bez toho, aby si vypočul vystúpenie druhého kandidáta.

K porušeniu rovnakých podmienok v tomto štádiu procesu navrhovania kandidátov na predsedu najvyššieho súdu došlo podľa názoru ústavného súdu aj tým, že v zmysle uznesenia súdnej rady č. 73 sťažovateľ na rozdiel od protikandidáta nemohol pri svojom vypočutí

²⁰ II. ÚS 5/03, s. 32–37.

pôsobí na všetkých členov súdnej rady, ktorí o ňom následne mali hlasovať, čo je pri takom malom počte osôb oprávnených voliť podstatný rozdiel. Ústavný súd považuje za súčasť základného práva podľa čl. 30 ods. 4 v spojení s čl. 12 ods. 2 ústavy právo každého kandidáta pôsobiť na všetkých členov toho orgánu, ktorý o jeho kandidatúre rozhoduje. Toto právo sa však v danom prípade nerealizovalo.

K samotnej otázke hlasovania odporca uviedol, že jeho hlasovanie (predsedu najvyššieho súdu) o návrhu kandidáta na funkciu predsedu najvyššieho súdu vyplýva zo znenia čl. 141a ods. 1 a 5 ústavy a je teda jeho "ústavným právom a nemôže byť spochybnené na základe fikcie ... ako hlasoval. Porušenie sťažovateľových práv by bolo možné konštatovať vtedy, keby Súdna rada SR postupovala v rozpore s čl. 2 ods. 2 Ústavy SR, teda nie v súlade s čl. 141a ods. 1, 5 Ústavy SR. Tvrdenie sťažovateľa o jeho diskriminácii v zmysle čl. 12 ods. 2 Ústavy SR je zároveň tvrdením o diskriminačnej povahe ods. 1, 5 čl. 141a Ústavy SR. Navyiac, ak by som nehlasoval, nič by to nemenilo na 'voliteľnej situácii' pre sťažovateľa, ktorý už keď súhlasil s touto kandidatúrou mal nesporne vedomosť o tom, ako sa hlasuje v súdnej rade a tým tieto podmienky akceptoval.

Podľa názoru ústavného súdu z čl. 141a ods. 5 ústavy vyplýva, že uznesenia súdnej rady sa prijímajú nadpolovičnou väčšinou všetkých členov súdnej rady. Z toho možno vyvodíť, že na prijatie uznesenia súdnej rady je potrebných 10 z celkového počtu 18 hlasov členov súdnej rady. Žiadny iný ústavný príkaz ani ústavné právo zo znenia tejto procesnej normy nevyplýva. Pre úplnosť je potrebné uviesť, že formulácia „je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny všetkých“ členov, napr. poslancov Národnej rady Slovenskej republiky v čl. 84 ods. 3 alebo v čl. 88 ods. 2 ústavy a pod., je typom štandardného procesného ustanovenia, ktoré nemožno vykladať tak, že hlasovať musia vždy všetci členovia príslušného orgánu.

Ústavný súd sa preto nestotožňuje s výkladom vedľajšieho účastníka, že čl. 141a ods. 5 ústavy prikazoval predsedovi súdnej rady hlasovať, resp. že toto hlasovanie predstavuje jeho ústavné právo. Ustanovenie čl. 141a ods. 5 ústavy má procesnú povahu a upravuje potrebné kvórum pri hlasovaní, ktoré sa však striktnie nespája s počtom členov súdnej rady, ktorí budú hlasovať. Iný význam nadobúda v súvislosti s povinnosťou ochrany základných práv a slobôd (konkrétne základného práva na prístup k voleným a iným verejným funkciám za rovnakých podmienok podľa čl. 30 ods. 4 ústavy), predovšetkým pri rokovaní o personálnych otázkach, a to vtedy, ak ide o otázky, ktoré sa osobne týkajú člena súdnej rady ako uchádzača o verejnú funkciu, o ktorom rozhoduje súdna rada.

V tejto súvislosti nemožno prijať ani tvrdenie odporcu, že rešpektovaním čl. 141a ústavy vo veci navrhovania predsedu najvyššieho súdu sa splnili požia-

davky čl. 30 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 12 ods. 2 ústavy, keďže ani ústavná a ani zákonná úprava postup pri navrhovaní kandidátov na predsedu najvyššieho súdu vôbec neupravuje. Z čl. 12 ods. 2 ústavy vyplýva subjektívne právo každého, aby nemohol byť diskriminovaný z dôvodov v tomto ustanovení vymenovaných (III. ÚS 39/01).

Ústavný súd v súvislosti so všeobecným princípom rovnosti konštatuje, že o odstránenie zvýhodnenia sa nemôže uchádzať každý, ale len ten, kto sa nachádzal v rovnakej situácii ako neprímerane zvýhodnený, pretože vo vzťahu k nemu sa priznanie neprímeranej výhody javí ako porušenie princípu rovnosti. Tento základný princíp je porušený vždy vtedy, ak sa s jednou skupinou adresátov noriem v porovnaní s inou skupinou zaobchádza inak, hoci medzi oboma skupinami nie sú rozdiely takého druhu a takej závažnosti, že odôvodňujú takéto nerovnaké zaobchádzanie (sudcovia najvyššieho súdu, ktorí majú právo na prístup k voleným alebo iným verejným funkciám za rovnakých podmienok bez ohľadu na to, či sú členmi súdnej rady alebo nie). Ide o vytvorenie rovnakých podmienok pre voľbu a navrhovanie kandidátov na predsedu najvyššieho súdu, nie o podmienky vyplývajúce z členstva v súdnej rade.

Súdna rada, ako to vyplýva zo zápisnice z 20. decembra 2002, po vypočutí uchádzačov pokračovala v zasadnutí za prítomnosti protikandidáta sťažovateľa ako predsedu súdnej rady, ktorý sa zúčastnil na tomto zasadnutí po vypočutí sťažovateľa až po hlasovanie, hoci zabezpečeniu rovnakých podmienok by bolo zodpovedalo vylúčenie jeho účasti až do okamihu hlasovania a predložených návrhov, alebo naopak, aj účasť protikandidáta na rokovaní, alebo naopak, aj účasť protikandidáta na rokovaní až do okamihu hlasovania. Ani z predložených písomných podkladov a ani z ústneho vystúpenia zástupcov súdnej rady však ústavný súd nezistil, že by k takémuto spôsobu zabezpečenia rovnosti kandidátov na predsedu najvyššieho súdu po prednesení ich ústnych vystúpení bola súdna rada siahla.²¹

V nadväznosti na citované právne názory Ústavného súdu SR zákonom č. 267/2003 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 185/2000 Z. z. o Súdnej rade Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov a ktorým sa dopĺňajú niektoré zákony sa určilo, že: „Člen súdnej rady, ktorý je kandidátom vo voľbe, nemá právo hlasovať na tejto voľbe, ak sa o zvolenie do tej istej funkcie uchádza aspoň jeden ďalší kandidát, ktorý nie je členom súdnej rady.“ (§ 6 ods. 7)

Podľa čl. 141a ods. 5 Ústavy SR: „Na prijatie uznesenia Súdnej rady je potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny všetkých jej členov.“ Členom Súdnej rady ex constitutione je predseda Najvyššieho súdu SR. Vo februári 2003 nastal stav, keď funkčné obdobie predsedu najvyššieho súdu zaniklo bez toho, aby bol vymenovaný jeho nástupca. Počet členov Súdnej rady de facto

²¹ II.ÚS 5/03, s. 37-38.

sa znížil v porovnaní s počtom členov *de iure*, lebo ústava neurčuje osobu oprávnenú zastupovať v Súdnej rade predsedu najvyššieho súdu v čase, keď nový predseda najvyššieho súdu nie je vymenovaný. Počet členov Súdnej rady sa dočasne môže znížiť aj úmrtím člena Súdnej rady, najmä v prípade osôb ustanovených do Súdnej rady podľa čl. 141a ods. 1 písm. b), c) ale-

bo d). Aj keď stav *de facto* môže zvädzať k zníženiu počtu nadpolovičnej väčšiny, ústava taký postup nedovoľuje. Na prijatie uznesenia je vždy potrebný súhlas nadpolovičnej väčšiny všetkých členov *de iure*. Teda aj vtedy, keď Súdna rada má *de facto* menej členov než 18, na schválenie uznesenia je potrebný súhlas aspoň desiatich členov Súdnej rady.